

8.6.1998

# ***NORDISK KULTURSAMARBEJDE***

## ***VED ÅRTUSINDSKIFTET***

En strategisk redegørelse

Nordisk Ministerråd  
Juni 1998



## FORORD

På et samrådsmøde mellem Nordisk Råd / Nordenudvalget og Nordisk Ministerråd (kulturministrene) i Oslo i marts 1997, bad Nordenudvalget kulturministrene overveje en evt. revidering af Kulturaftalen og en evt. revidering af Kulturhandlingsplanen fra 1988. På sit møde 13. juni 1997 (MR-K 2/98) drøftede kulturministrene sagen og besluttede, at det skulle lægges til grund for det videre arbejde med sagen, at der efter Ministerrådets opfattelse ikke umiddelbart var behov for en ændring af Kulturaftalen, der er tilstrækkelig og dækkende for kultursamarbejdet i de kommende år, samt, at Ministerrådet til Nordisk Råds session i Oslo i efteråret 1998 ville fremlægge et målrettet forslag om det fremtidige kultursamarbejde. Ministerrådet har behandlet sagen i EK-K og MR-K i sidste halvåret af 1997 og første halvåret af 1998. Nordisk Ministerråd, kulturministrene, har på sit møde 8. juni 1998 godkendt denne strategiske redegørelse til fremlæggelse på Nordisk Råds 50. session i Oslo.



# **Indholdsfortegnelse**

|                                                        |           |
|--------------------------------------------------------|-----------|
| <b>FORORD</b>                                          | <b>3</b>  |
| <b>1. OPSUMMERING</b>                                  | <b>7</b>  |
| <b>2. INDLEDNING</b>                                   |           |
| <b>2.1 Det nordiske kulturfællesskab</b>               | <b>9</b>  |
| <b>2.2 Et tilbageblik</b>                              | <b>9</b>  |
| <b>2.3 Nye tider - Nye udfordringer</b>                | <b>11</b> |
| <b>2.4 Ny strategi</b>                                 | <b>12</b> |
| <b>3. NORDISK KULTURSAMARBEJDE VED ÅRTUSINDSKIFTET</b> |           |
| <b>3.1 Målsætning</b>                                  | <b>13</b> |
| <b>3.2 Principper og kriterier</b>                     | <b>14</b> |
| <b>3.3 Prioriteringer</b>                              | <b>15</b> |
| <b>3.4 Samarbejdsformer og fremgangsmåder</b>          | <b>16</b> |
| <b>3.5 Organisatorisk struktur</b>                     | <b>16</b> |
| <b>3.6 Økonomi og finansiering</b>                     | <b>18</b> |



## 1. OPSUMMERING

Kulturministrene vil lægge en strategi for det nordiske kultursamarbejde ved årtusindskiftet, som tager sigte på at opnå den målrettede planlægning, aktualitet i valg af opgaver, og den fleksibilitet, effektivitet og præcision i allokering og brug af resurser, som er nødvendig for stadig at kunne forny, udvikle og synliggøre det nordiske kultursamarbejde under Nordisk Ministerråd. Kun på den måde anser Ministerrådet det muligt at initiere og gennemføre samarbejde, som både er forbillede og støtte for udviklingen af det nordiske kultursamarbejde og samtidig relevant i international sammenhæng.

Hovedformålet med det nordiske kultursamarbejde under Nordisk Ministerråd er at udvikle og styrke det nordiske fællesskab. Udviklingen sker ved at vælge samarbejdsområder og –opgaver, som gennem samarbejdet klart fremmer og styrker vedkommende sag i de enkelte nordiske lande. Hovedvægten vil blive lagt på indsatser, som kan fremme og udvikle den nordiske identitet blandt børn og unge i de moderne, flerkulturelle samfund i Norden, udviklingen på mediaområdet, samarbejde og formidling af resultater på kunstområdet, indsatser for at styrke det folkelige engagement i nordisk kultursamarbejde og gennemførelsen af samarbejdsprojekter som har stor gennemslagskraft i de nordiske lande og internationalt.

Samarbejdet styrkes ved at vigtigheden af virksomheden bliver bekræftet i offentligheden - nationalt, nordisk og internationalt. Synliggørelse af og bevidstgørelse om samarbejdets relevans er derfor en vigtig målsætning i sig selv.

I bevidsthed om det stabile fundament, som nordisk kultursamarbejde bygger på, vil Ministerrådet ved årtusindskiftet lægge øget vægt på tidsbegrænsede satsninger, som har det formål at styrke samarbejdet om politisk aktuelle sager og vigtige opgaver hvor nordisk samarbejde klart er til nytte for en udvikling i overensstemmelse med grundlæggende nordiske værdinormer og livssyn. Dette vil blive reflekteret i disponeringen af økonomiske midler så vel som i ansvars- og opgavefordelingen inden for kultursektorens organisatoriske struktur.

Det nordiske kultursamarbejde skal være effektivt og resultatorienteret med hensyn til implementering af politiske beslutninger. Dette skal være udgangspunktet for udviklingen af kultursektorens organisatoriske struktur, så vel som for valg af samarbejdsformer og fremgangsmåder i øvrigt.

Den grundlæggende samarbejdsstruktur og de kontaktnetværk, som allerede er opbygget ved hjælp af nordiske institutioner og faste samarbejdskomitéer, vil blive bevaret men revideret efter behov med hensyn til en hensigtsmæssig og målbevidst ansvars- og opgavefordeling.

Kultursektorens indsatser skal i øget grad følge politisk vedtagne handlingsplaner, som er udarbejdet i nært samråd mellem Ministerrådet og dets faglige og implementerende organer. Ministerrådet vil gøre en indsats for at styrke dialogen mellem det politiske niveau og det faglige og implementerende niveau for at sikre samordning af politiske intentioner og faglige og praktiske kriterier i kultursektorens satsninger.

Det samarbejde, som Ministerrådet står for, udgør kun en del af det samlede samarbejde. Det er derfor yderst vigtigt, at Ministerrådet bruger sine ressourcer på en sådan måde, at det både udvikler samarbejdet i takt med tiden og legitimerer det på den politiske arena og i

offentlighedens øjne. Dette vil Ministerrådet opnå ved at fokusere på opgaver og indsatsområder, som har tydelig kulturpolitisk relevans i det nordiske samarbejde.

Det langsigtede og grundlæggende mål for kultursamarbejdet i Nordisk Ministerråds regi er at vitalisere og styrke det mangfoldige og omfattende nordiske samarbejde, som finder sted i det daglige virke på kulturområdet.

Ministerrådet anser øget fleksibilitet i allokeringen af økonomiske midler for at være en grundlæggende forudsætning for fokuserede indsatser på politisk relevante og interessante opgaver. Ministerrådet vil indføre en ordning for tildeling af projektmidler, som gør det mulig at flytte ressourcer fra et område til et andet i overensstemmelse med regelmæssig politisk og faglig vurdering.

Ministerrådets midler skal bruges målrettet, effektivt og i overensstemmelse med opstillede mål. Alle samarbejdsopgaver med langtidsperspektiv skal have en klart defineret tidsramme med hensyn til Ministerrådets økonomiske indsats.

Det er samtidig et mål at lade de relativt beskedne midler, som Ministerrådet har til disposition for kultursektoren, generere yderligere midler ved samarbejdspartneres fælles finansiering af projekter med solid faglig og national forankring.

## 2. INDLEDNING

### 2.1 Det nordiske kulturfællesskab

Det nordiske fællesskab bygger på bevidstheden om kulturel samhørighed og beslægtede erfaringer, som danner grundlag for fælles livssyn og traditioner blandt befolkningen i Norden. I de knapt 50 år, som Nordisk Råd har eksisteret, har denne bevidsthed været hjørnestenen i det officielle nordiske samarbejde.

I denne periode er der opbygget et stort antal faste samarbejdsorganer, samarbejdsnetværk og vel fungerende kontakter på et utal områder - fra venskabsforeninger og frivillige organisationer til nationale institutioner og myndigheder. Det er således efterhånden en selvfølge for nordboer inden for de fleste af samfundets sektorer og virksomhedsområder, at have samråd og samarbejde med kollegaer, venner og bekendte i de øvrige nordiske lande i deres daglige virke eller angående fritidsinteresser. Dette er enestående i verden.

### 2.2 Et tilbageblik

Det kulturelle samarbejde har fra oprettelsen af Nordisk Råd i 1952 været det væsentligste element i det officielle nordiske samarbejde. I 1967 startede Nordisk Kulturfond sin virksomhed, efter en særlig overenskomst mellem landenes regeringer. Formålet med fonden var, på en hurtig og enkel måde, at kunne yde støtte til fællesnordiske aktiviteter inden for områderne almenkultur, undervisning og forskning. Fonden har været en meget vigtig kilde til finansieringen af små og mellemstore nordiske samarbejdsprojekter på kulturområdet.

Aftalen om kulturelt samarbejde mellem de nordiske lande af 15. marts 1971, *Kulturaftalen*, trådte i kraft den 1. januar 1972. Den er blevet ændret tre gange, i 1983, 1985 og 1989. Kulturaftalen handler om - og er grundlæggende for - det nordiske samarbejde om kultur, undervisning og forskning, der fælles betegnes som kulturområdet. Kulturområdet blev i 1993 opdelt organisatorisk i to adskilte sektorer, kultursektoren på den ene side og undervisnings- og forskningssektoren på den anden.

Kulturaftalen beskriver formål og virksomhedsområder, samt de grundlæggende tanker om samarbejdsformer, organisation, og finansiering på kulturområdet. Ifølge aftalen er samarbejdets overordnede målsætning at bevare, udvikle og styrke det nordiske kulturfællesskab ved at planlægge, koordinere og samarbejde i fællesskab og på en effektiv måde om vigtige opgaver for at øge det samlede resultat af landenes indsatser på de valgte samarbejdsområder.

Denne målsætning står uantastet. Det samme gælder kulturaftalens beskrivelse af samarbejdsområder, som for kultursektorens vedkommende ikke mindst er mediaområdet, det kunstneriske område, kulturarven, international profilering af nordisk kultur og almenkulturel virksomhed, herunder ungdoms- og idrætssamarbejde.

Ved indgåelsen af Kulturaftalen ønskede man at skabe bedre organisatoriske forudsætninger for samarbejdet på kulturområdet. Som følge heraf opstod der i halvfjerds- og firserne flere og flere forskellige komitéer og støtteordninger for at tilgodese samarbejdet på Kulturaftalens område.

I 1988 udgav Nordisk Ministerråd et Handlingsplan for nordisk kulturelt samarbejde. Hensigten med handlingsplanen var at vitalisere og intensivere samarbejdet, bl.a. ved at forenkle og effektivisere den komité-struktur, som havde udviklet sig, samt at identificere og beskrive nye prioriteringer i det nordiske kultursamarbejde. Med kulturhandlingsplanen blev der indledt en treårig periode, 1989 – 1991, med revideret organisatorisk struktur og nye prioriteringer. På kultursektoren blev der bl.a. omorganiseret ved sammenlægning af et antal komitéer og støtteordninger til fire komitéer på kunstrådet. Prioriteringerne gik meget på den brede nationale forankring og almene deltagelse i det nordiske kultursamarbejde.

Ved udgangen af finansieringsperioden for Kulturhandlingsplanen fra 1988, ved årsskiftet 1991/92, besluttede Ministerrådet, med tilslutning fra Nordisk Råd, at de centrale principper og prioriteringer fortsat skulle være gældende.

I forbindelse med statsministrenes evaluering af det nordiske samarbejde i 1992 anmodede de i november 1992 kulturministrene og undervisnings- og forskningsministrene om at foretage en samlet politisk vurdering af det nordiske kultursamarbejde, samt at udarbejde et forslag om en ny organisationsmodel og en strategi for nysatsninger på kulturområdet. I retningslinierne understregede statsministrene aktiviteter, som kunne styrke den nordiske identitet og fællesnordiske kulturmanifestationer. Som særlige tyngdepunkter nævnte statsministrene børnekultur, ungdomssamarbejde, sprogsamarbejde, samarbejde på film- og mediaområdet, samt det, at fremme frivillige organisationers nordiske engagement.

Kulturministrene og undervisnings- og forskningsministrene fremlagde et ministerrådsforslag om *Nysatsning og ny struktur på kultur-, uddannelses- og forskningsområdet* på Nordisk Råds 42. session i 1993. Forslaget blev vedtaget og dannede grundlaget for en ny treårig periode i det nordiske kultursamarbejde, den såkaldte nysatsningsperiode 1994 – 1996. Prioriteringerne var de samme som tidligere, med en noget skarpere afgrænsning inden for de enkelte virksomhedsområder. Særlig vægt blev lagt på tiltag for børn og unge.

Med ministerrådsforslaget om nysatsningen blev der indført følgende hovedprincipper for kultursamarbejdet: a) *Koncentration af indsatsområder* ved at satse på projekter, som indgår i en større institutionel/organisatorisk sammenhæng og når en bred almenhed. b) *National forankring* ved valg af projekter, som er prioriteret i de enkelte lande, har forbindelse med nationale tiltag, og som har mulighed for at blive støttet af nationale midler og bilaterale fonde. c) *Stærkere politisk styring* ved at give ministrene større politisk ansvar for samarbejdet, bl.a. ved at aktivere formandsskabets rolle. d) *Effektivisering* når det gælder organisation og brug af økonomiske resurser og e) *at skabe en nordisk dimension i europæisk og andet internationalt samarbejde*. Det blev konstateret, at *børn og unge* var den primære målgruppe for det nordiske kultursamarbejde.

Ved nysatsningsperiodens begyndelse var der økonomisk vækst i det nordiske samarbejde. Visse områder kunne således prioriteres og styrkes ved tilførsel af nye midler, uden at man behøvede at reducere indsatsen på andre områder. I løbet af nysatsningsperioden begyndte nedskæringer af det nordiske budget og systematisk opstramning af den organisatoriske struktur. Der blev foretaget et stort antal evalueringer af Ministerrådets organer og organisatoriske struktur. Den mest overgribende var institutionsgennemgangen, som er beskrevet i rapporten *Nordisk nytte* fra 1995.

I 1995 vedtog Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd væsentlige ændringer i struktur og indhold af det nordiske samarbejde. Disse ændringer er beskrevet i dokumentet *Nordiskt Samarbete i en ny Tid – Det nordiska samarbetet i ljuset av folkomröstningarna om EU-medlemskap för Finland, Norge och Sverige – Förslag till mål, innehåll och former för nordiskt samarbete i en föränderlig tid*. Hovedvægten er på opdeling af samarbejdet i tre søjler, Norden, Europa og Nærområderne, samt på konkretisering af ”nordisk nytte” kriteriet.

I *Nordiskt samarbete i en Ny Tid* er det konstateret, at kultur- og undervisningssamarbejdet fortsat skal være hjørnестenen i det nordiske samarbejde. Målsætningen for kultursektoren er beskrevet på følgende måde:

- at prioritere børn og unge med sigte på at udvikle nordisk identitet og fremme international forståelse
- at synliggøre resultaterne af nordisk kunstnerisk virksomhed
- at styrke det folkelige engagement i nordisk kultursamarbejde
- at gennemføre projekter med gennemslagskraft i de nordiske lande og internationalt.

Til Nordisk Råds 48. session i 1996 fremlagde kulturministrene en redegørelse ”*Det nordiske samarbejde på kulturområdet – Nordisk Ministerråds redegørelse for prioriteringer i det fremtidige nordiske samarbejde på kulturområdet og for gennemførelsen af nysatsningen på kulturområdet 1994 – 96*”. Dette dokument beskriver kultursektorens indledende tiltag for at justere virksomheden efter de vedtagne ændringer og kriterier som er beskrevet i *Nordiskt Samarbete i en Ny Tid*.

## 2.3 Nye tider – Nye udfordringer

Som det fremgår af ovenstående, er der i de seneste år stillet nye og skærpede krav til det nordiske samarbejde under Nordisk Ministerråd. Kravene er om fornyelse, modernisering, rationalisering og koncentration af indhold, samt relevant international sammenhæng. Nordisk Ministerråd har med *Nordiskt Samarbete I en Ny Tid* vedtaget mål og rammer for at imødekomme disse krav. Opdelingen af det nordiske samarbejde i tre søjler, økonomisk og organisatorisk opstramning, samt skærpede kriterier for samarbejdstiltag, har skabt et nyt grundlag for den fremtidige udvikling af det nordiske samarbejde.

Nordisk samarbejde i sin helhed står over for en udfordring. Den internationale udvikling - ikke mindst udviklingen i Europa - har medført nye multinationale grupperinger og konstellationer af gensidige interesseforhold, som bringer det nordiske samarbejde i søgelyset. De nordiske lande må overveje hvordan de skal fortsætte at udvikle og styrke det nordiske sammenhold om de demokratiske værdier og strukturer som de har til fælles og har udviklet i samråd og samarbejde gennem mange årtier.

Kultursamarbejdet er det grundlæggende element i nordisk samarbejde. Uanset opstramninger og indskrænkninger i det nordiske samarbejde i løbet af de seneste år, har der været enighed om kultursamarbejdets fundamentale rolle i det nordiske samarbejde og om dets hovedopgave i at fremme og udvikle den nordiske identitet og det nordiske kulturfællesskab. Det nordiske kultursamarbejde under Nordisk Ministerråd må i den kommende tid leve op til den udfordring, det står over for. Denne udfordring kan beskrives ved to hovedkriterier: Kultursamarbejdet må fortsat styrke og udvikle det traditionelle nordiske kulturfællesskab, samtidig med at det skal være politisk aktuelt - og relevant i en større international sammenhæng.

## 2.4 Ny strategi

For at samarbejdet inden for kultursektoren skal kunne opfylde den politiske målsætning, må der skabes visse forudsætninger. Dette gælder særlig udarbejdelse, valg og koordinering af aktuelle samarbejdsopgaver samt mulighederne for fleksibel allokering af økonomiske midler. Kulturministrene vil derfor lægge en revideret strategi for det nordiske kultursamarbejde, som tager sigte på at opnå den visionære planlægning, aktualitet i valg af opgaver, og den fleksibilitet, effektivitet og præcision i allokering og brug af resurser, som er nødvendig for stadig at kunne forny, udvikle og synliggøre det nordiske kultursamarbejde under Nordisk Ministerråd. Kun på den måde anser Ministerrådet det muligt at initiere og gennemføre samarbejde, som både er relevant i international sammenhæng og forbillede og støtte for udviklingen af det nordiske kultursamarbejde i øvrigt.

I de følgende afsnit vil der blive gjort rede for den nye strategi under overskrifterne *Målsætning*, *Principper og kriterier*, *Prioriteringer*, *Samarbejdsformer og fremgangsmåder*, *Organisatorisk struktur* og *Økonomi og finansiering*. Samlet vil de punkter, som er beskrevet under de respektive overskrifter, angive rammerne for den nye strategi.

### **3. NORDISK KULTURSAMARBEJDE VED ÅRTUSINDSKIFTET**

#### **3.1 Målsætning**

Hovedformålet med det nordiske kultursamarbejde i Nordisk Ministerråds regi er at udvikle og styrke det nordiske fællesskab ved at planlægge, koordinere og arbejde i fællesskab om vigtige opgaver.

Udviklingen sker ved at vælge samarbejdsområder og –opgaver, som gennem samarbejdet klart øger det samlede resultat og fremmer og styrker vedkommende sag i de enkelte nordiske lande. Øget styrke opnås ved at vigtigheden af samarbejdet bliver bekræftet i offentligheden - nationalt, nordisk og internationalt.

Synliggørelse af samarbejdets relevans er derfor en vigtig målsætning i sig selv.

Som følge af den overordnede målsætning foregår kultursektorens virksomhed i stor udstrækning inden for Norden, eller – jf. den overordnede struktur for det nordiske samarbejde - den falder inden for samarbejdets Norden-søjle.

Hovedelementerne i kultursektorens målsætning er:

- at fremme den nordiske identitet blandt børn og unge, samtidig med at der lægges vægt på international forståelse
- at fremme bevidstheden om nordisk kulturfællesskab blandt nordboer
- at fremme gensidig interesse, kundskab og respekt mellem folk af forskellig etnisk baggrund i de flerkulturelle samfund i Norden
- at styrke kultursamarbejdet mellem de geografisk centrale og perifere områder i Norden
- at styrke kultursamarbejdet mellem de 5 lande og de 3 selvstyrende områder
- at styrke det folkelige engagement i det nordiske kultursamarbejde
- at fremme samarbejdet med og imellem frivillige organisationer på kultursektorens område
- at fremme samarbejdet om udviklings- og pioneropgaver mellem fagfolk, institutioner, organisationer og myndigheder på kultursektorens område
- at initiere og støtte udviklingen af nordisk samarbejde om aktiviteter, som har stærk faglig og national forankring og som har muligheder for at fortsætte af egen styrke efter initieringsfasen
- at synliggøre, inden og uden for Norden, resultaterne af professionel nordisk virksomhed på kultursektorens område
- at fremme kulturel virksomhed, som har stor gennemslagskraft i Norden og internationalt.

Kultursektoren vil fortsat udvikle samarbejdet med Nordens nærområder. Den almene målsætning for kultursamarbejdet med nærområderne er at fremme det gensidige udbytte af landenes kulturrigdomme ved udveksling af erfaringer og kundskaber og gennem samarbejdsopgaver af betydning for begge parter.

Det er samtidig et mål for kultursektoren fortsat at udvikle en europæisk dimension i det nordiske kultursamarbejde. Dette gælder både samarbejdet om sager af fællesnordisk interesse i relation til den kulturpolitiske udvikling i EU/EØS, såvel som samarbejdet mellem nordiske og europæiske parter om konkrete opgaver af betydning for udviklingen på kulturområdet.

### 3.2 Principper og kriterier

Kulturministrene er hovedansvarlige for det nordiske kultursamarbejde. Den *politiske styring* skal styrkes bl.a. ved målrettet indarbejdelse af formandskabets tyngdepunkter i sektorens virksomhed, samt ved en uddybelse og konkretisering af de politiske prioriteringer på alle niveauer af implementeringen.

*Koncentration af indsatsområder* er nødvendig for at sikre gennemslagskraft på de valgte samarbejdsområder. Kultursektorens virksomhed bør derfor være vel forankret både i vedkommende fagmiljø og nationalt og indgå i en større institutionel/organisatorisk sammenhæng.

Den *nationale forankring* er yderst vigtig. De samarbejdstiltag, som man vælger at satse på, bør være højt prioriterede i de enkelte lande og have mulighed til at blive støttet af nationale og bilaterale finansieringskilder.

Samarbejdet bør sigte mod *resultater*, som har fælles kulturpolitisk relevans for de nordiske lande og kommer de enkelte lande til gode.

Organisering og brug af resurser skal være økonomisk og *effektiv*.

*Fleksibilitet* i organisation og allokering af resurser er en nødvendig forudsætning for målrettede, tidsbegrænsede indsatser på kulturområdet.

Princippet om *nordisk nytte* er grundlæggende for kultursektorens virksomhed. Det indebærer yderligere krav om valg af samarbejdsopgaver hvor det er påviseligt, at samarbejdet medfører løsninger af øget værdi for de enkelte lande og manifesterer og udvikler den nordiske samhørighed.

Selvom en stor del af kultursektorens virksomhed foregår inden for Norden-søjlen, skal der lægges vægt på at *skabe en nordisk dimension i europæisk og andet internationalt samarbejde*. Dette gælder udviklingen af det nordiske kultursamarbejde inden for Europa- og nærområdesøjlerne, men bør også tages i betragtning ved valg af samarbejdsopgaver generelt.

### 3.3 Prioriteringer

De nuværende overordnede prioriteringer og beslutninger om hovedindsatsområder vil fortsat være gældende. Ministerrådet vil satse på samarbejdsopgaver inden for disse områder, hvor nyorientering og hurtig udvikling finder sted og hvor nytten af samarbejdet er klar. Ministerrådet vil vælge sine indsatser ud fra kulturpolitisk relevans og efter samråd med Ministerrådets respektive fagorganer.

Kultursektorens overordnede formål er i overensstemmelse mellem Ministerrådet og Nordisk Råd, a) at prioritere børn og unge med sigte på at udvikle nordisk identitet og fremme international forståelse, b) at synliggøre resultaterne af nordisk kunstnerlig virksomhed, c) at styrke det folkelige engagement i nordisk kultursamarbejde, og d) at gennemføre projekter med gennemslagskraft i de nordiske lande og internationalt.

Ministerrådet vil således satse på omfattende og tværfaglige indsatser på barne- og ungdomsområdet, fortrinsvis i samarbejde med undervisnings- og forskningssektoren, men også i samarbejde med andre relevante sektorer. Nordisk sprogforståelse vejer tungt i indsatserne på kultursektoren, særlig på børne- og ungdomsområdet.

På mediaområdet vil Ministerrådet følge de omfattende ændringer, som finder sted, og satse på tiltag, som kan fremme fællesnordiske løsninger og en nordisk dimension i den internationale udvikling. På kunstoprådet vil der blive lagt vægt på unge nordiske kunstneres muligheder for at virke inden for hele Norden, samt på det nordiske kunstlivs internationale relationer og på formidling og profilering i og uden for Norden af det fremmeste i nordisk nutidskunst. Samarbejdet om formidling og profilering af den nordiske kulturarv vil fortsætte, ligeledes udviklingen af anvendelsen af informationsteknologien på kulturområdet.

En ny prioritering er indsatsen mod racisme og fremmedfjendtlighed. Den overordnede målsætning er, at øge minoriteters deltagelse og indflydelse på alle niveauer i det kulturelle liv. Kultursektoren vil styrke sin indsats for at bidrage til at undgå segregering og udelukkelse af minoriteter og på den måde arbejde for at opnå reel ligestilling mellem majoriteter og minoriteter i Norden. Kunst og kultur er vigtige redskaber for at opnå dette mål. Det nordiske kultursamarbejde mod racisme og fremmedfjendtlighed, skal i høj grad fokusere på tiltag, som fremmer gensidig respekt og interesse mellem forskellige folkeslag i Norden.

Kultursektoren vil fremme den brede forankring af det nordiske kultursamarbejde, bl.a. ved øget samarbejde med frivillige organisationer på sektorens område. Nordisk Kulturfond har en vigtig opgave i denne sammenhæng. Fondens virksomhed er fortsat af højeste prioritet i det nordiske kultursamarbejde.

En grundlæggende prioritering for det fremtidige nordiske kultursamarbejde er at sikre de selvstyrende områders fulde deltagelse. Det er vigtigt at de mindre samfund deltager i og søger styrke til det nordiske kultursamarbejde. De repræsenterer de kulturelle forskelle, som er en af hjørnestenene i den traditionelle og moderne nordiske identitet. Uden deres aktive medvirken er nordisk kultursamarbejde formålsløst.

Samtidig er det vigtigt at sikre de nordiske udkantsregioners aktive deltagelse i kultursamarbejdet. Ud over Vest-Norden gælder dette det østlige Finland og de nordiske områder i Barentsregionen. Aktiv deltagelse fra disse områder vil blive prioriteret i det fremtidige nordiske kultursamarbejde.

### **3.4 Samarbejdsformer og fremgangsmåder**

Med hensyn til de overordnede mål og kriterier for det nordiske samarbejde adskiller kultursamarbejdet under Nordisk Ministerråd sig fra de enkelte landes kulturadministrationer ved at det ikke handler om drift af eller støtte til kulturlivet som sådan. (I de mindre samfund kan nordiske projekter og nordiske bevillinger dog spille en væsentlig rolle i kulturlivet). Formålet er at fremme det nordiske samarbejde ved at vælge samarbejdsopgaver, som styrker selve samarbejdet og som de enkelte lande samtidig kan drage nytte af. Ifølge “nordisk nytte” kriteriet kommer Ministerrådet kun ind i billedet, når det anses for at være muligt ved samarbejde at opnå en påviselig mereeffekt for de nordiske lande og synlig gennemslagskraft for det nordiske samarbejde. Opgaven for det nordiske kultursamarbejde er således i høj grad udvikling ved valg af banebrydende opgaver og legitimering af det nordiske samarbejde ved opnåelse af positive og synlige resultater.

Det er vigtigt at sikre en åben og vel fungerende kontakt mellem det politiske beslutningsniveau og det faglige og implementerende niveau i Ministerrådets organisation. Dette er så meget vigtigere som indsatsområderne bliver indsnævret og satsningerne mere fokuserede og tidsbegrænsede.

Nøglen til frugtbart samspil mellem det politiske og det faglige og implementerende niveau er, at begge parter deler den samme forståelse af opgaven og vil samles om at løse den på bedste måde. Der bør være fuld overensstemmelse mellem politiske beslutninger og indsatser i Nordisk Ministerråds regi. Kvaliteten skal sikres ved grundig faglig vurdering af indsatsbehov og indsatsmuligheder samt faglig rådgivning ved initiering og gennemførelse.

Ministerrådet vil gøre en indsats for at fremme en frugtbar kulturpolitisk dialog mellem det politiske og det faglige niveau på kultursektorens område.

Et vigtigt element i udviklingen af kultursektoren og dens organisatoriske struktur er at styrke national og faglig forankring ved at vitalisere kontakten mellem de fællesnordiske kulturorganer og netværk på den ene side og nationale organisationer, institutioner og myndigheder på den anden.

Kultursektoren lægger vægt på tværsektorielt samarbejde i den grad, det kan styrke det nordiske kulturfællesskab og medvirke til at manifestere og udvikle nordisk samhørighed.

### **3.5 Organisatorisk struktur**

Hovedformålet med den nye strategi er at skabe den fleksibilitet i samarbejdsformer og i fordeling af økonomiske midler, der er nødvendig for at kunne satse intensivt og effektivt på aktuelle og politisk relevante sagsområder. Denne omstilling er nødvendig for at sikre det nordiske kultursamarbejdes fremtid.

Dette skal være udgangspunktet for den fremtidige udvikling af den organisatoriske struktur på kulturområdet. Opnåelse af målet kræver klar arbejds- og opgavefordeling, målrettet koordinering inden for kultursektoren og tværsektorielt, samt effektiv implementering.

Frem for alt skal udviklingen af den samlede organisationsstruktur tage sigte på at placere ansvaret for de politiske, de faglige og de praktiske/administrative beslutninger/opgaver så hensigtsmæssigt og præcist som muligt og samtidig afgrænse de enkelte elementers/organers virkeområde til deres primære opgaver. Formålet er at fordele opgavevaretagelsen strukturelt efter kompetence og at udnytte tid, kompetence og ressourcer optimalt.

Faste fagkomitéer bør således have en central placering som rådgivende og idéskabende instanser i forhold til den politiske beslutningsproces, når der skal prioriteres mellem indsatsområder/handlingsplaner mv. De har samtidig en central rolle, når det gælder netværkskontakter, netværksudvikling og implementering af samarbejdet på de respektive områder.

Det er ikke hensigtsmæssigt, at ens eller beslægtede praktiske opgaver løses af mange organer inden for Ministerrådets (og de enkelte fagorganers) begrænsede økonomiske ramme. Et andet hovedelement er derfor at aflaste de enkelte fagorganer ved at løsning af ens eller beslægtede praktiske, tekniske eller faste opgaver udføres samlet i den grad, det kan sikre bedre koordinering og bedre udnyttelse af kompetence og ressourcer. Dette gælder f. eks. tilskudsbehandling, administration/ betjening af faste opgaver og informationsvirksomheden i forhold til det samlede Ministerrådsområde. Opgaver af denne art vil i mest mulig grad blive lagt til fællesnordiske institutioner, som på den måde kan styrkes og have mulighed for at profilere sig mere markant i det nordiske samarbejde.

Samtidig må man fremhæve betydningen af, at den faglige kompetence, som findes i institutioner, komitéer og styringsgrupper, tages i anvendelse, når det er nødvendigt i forhold til den konkrete opgavevaretagelse.

Formålet med sammensætningen af et organ på kulturområdet er at samle den fornødne ekspertise, samtidig med at der opnås en dækkende nordisk repræsentation af vedkommende fagområde. Dette kan kræve et noget varierende antal deltagere fra et organ til andet. Det bør i hvert enkelt tilfælde overvejes, hvilket antal medlemmer, der giver den nødvendige ekspertise og ønskværdig repræsentation.

Uanset antal medlemmer og niveau på ekspertise, må det anses for at være et hovedformål, at repræsentanter i et organ er aktive kontaktformidlere mellem vedkommende organ (Ministerrådet) og de respektive fagmiljøer, de repræsenterer. Det er således vigtigt at arbejdet i et organ fremmer national forankring og interesse for det nordiske samarbejde og stimulerer til nordiske aktiviteter – i og uden for Ministerrådets regi.

Det er en forudsætning, at der tages særlig hensyn til forholdene i de selvstyrende områder. De selvstyrende områders repræsentation i kultursektorens organer skal derfor sikres i den grad, de selvstyrende områder finder det hensigtsmæssigt.

De nordiske kulturhuse på Færøerne og i Island, samt institutterne på Åland og i Grønland, er hjørnestene i kultursektorens organisatoriske struktur. Ministerrådet vil bevare og udvikle deres vigtige funktion i det fremtidige nordiske kultursamarbejde.

### **3.6 Økonomi og finansiering**

Fleksibilitet i allokering af resurser er et af nøgleprincipperne i den nye strategi for kultursektoren. Det skal være et mål, at man til enhver tid kan variere intensiteten af indsatserne på de forskellige områder ud fra en politisk vurdering af behov og muligheder.

Faste udgifter skal derfor begrænses mest mulig. For hver ny satsning fastsættes en forventet økonomisk ramme samt en tidsgrænse for Ministerrådets indsats.

Formålet med styrket kulturpolitisk dialog inden for Ministerrådets organisation på kultursektoren er bl.a. at muliggøre en hurtig og fokuseret indsats på relevante områder. Beslutninger om konkrete indsatser skal bygge på faglig og praktisk vurdering i relation til politiske intentioner.

Medens den kontinuerlige virksomhed styres af langsigtede planer og mål- og rammestyringskontrakter med sektorens organer, skal den konkrete projektvirksomhed i stigende grad behandles i forbindelse med den årlige budgetprocess. Dette sker første gang ved udarbejdelsen af budgettet for år 2000.

Det er samtidig et mål, at lade de relativt beskedne midler, som ministerrådet har til disposition, generere yderligere midler ved samarbejdspartneres fælles finansiering af projekter med solid faglig og national forankring. Ministerrådets finansieringsandel kan være forskellig for forskellige typer samarbejdsprojekter, fortrinsvis størst når det drejer sig om banebrydende tiltag og udvikling af nye samarbejdsområder.

Ministerrådets administrative omkostninger ved gennemførelse af nordiske kulturprojekter skal begrænses ud fra princippet om effektivitet. De bør vurderes i hvert enkelt tilfælde i lyset af totalomkostninger, Ministerrådets finansieringsandel, øvrige finansieringsmuligheder og den ønskede nordiske deltagerrepræsentation i projektet.

De selvstyrende områders og udkantsregioners aktive deltagelse i kultursamarbejdet skal sikres i forbindelse med disponering af midler og ved retfærdig fordeling af omkostninger ved enkelte projekter.